Izhaja vsak dan razen nedelj in praznikov.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Issued daily except Sundays and Holidays

LETO—YEAR XI. Entered as second-class matter January 23, 1910, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. CHICAGO, ILL. ČETRTEK 11. APRILA (APRIL) 1918 ŠTEV.—NUMBER 85.

Published and distributed under permit (No. 148) authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Chicago, Illinois. By order of the President, A. S. Burleson, Postmaster General.

Podpisovanje tretjega posojila obeta uspeh.

PREKORAČILO BO VSOTO $3,000,000,000.

Mestne občine tekmujejo med seboj za častno mesto.

Washington, D. C. — Danes je prvič došla izjava zakladniškega departmenta, da vlada upa, da bo tretjega posojila svobode podpisanega več kot za $3,000,000,000. Zaeno je prišel poziv, da naj do 20 ,000,000 oseb podpiše tretje posojilo svobode, da bo podpisanega posojila od 4 do 5 miljard dolarjev.

Zakladniški tajnik McAdo je govoril v Raleighu, N. C., in ob tej priliki je dejal: "Ne prenehajmo, ko dosežemo vsoto. Pojdimo naprej, potrojimo in početvorimo vsoto. Povečajmo med tem tudi število podpisovalcev, da bo trikrat večje, kot je bilo preje.

"Noben odgovor ne bo tako ostrašil sovražnike Amerike in civilizacije, kot če 20,000,000 ameriških državljanov podpiše sedaj posojilo svobode.

"Lahko jih dobimo 20,000,000, če vztrajamo v boju in mislimo o tem. Če to izvršimo, tedaj pomeni, da ne bomo imeli le tri miljarde, ampak jih bomo imeli štiri ali pet, da pomagamo našim vitežkim možem pri tej najvišji preizkušnji vseh časov za svobodo vsega sveta."

Brzojavke, ki prihajajo v glavni stan, naznanjajo, da gre podpisovanje tretjega vojnega posojila svobode skoraj povsod gladko izpod rok.

Iz St. Louisa je došla vest, da je bilo prodanih za $75,000,000 zadolžnic tretjega posojila svobode.

Občine, ki so si priborile častno mesto, se množe.

Iz San Francisca poročajo, da si je pet in šestdeset občin priborilo častno mesto.

New York poroča o štiri in trajsetih občinah.

Iz Chicaga je došel glas, da si je okraju Will, Ill., štiri in dvajset mestnih občin priborilo častno mesto. V Jolietu je bila podpisana ta vsota v osmih urah, ne da bi pomagala kakšna korporacija ali banka.

Iz Clevelanda poročajo, da državljani devetnajstih narodnosti agitirajo od hiše do hiše v tujih jezikih in pridobe mnoge podpisovalce.

Druga poročila naznanjajo, da farmarji v velikem številu podpisujejo zadolžnice tretjega posojila svobode. Tudi male občine ne zaostajajo za farmarji.

Sedanji položaj se loči od situacije pri drugem posojilu svobode, ko so večinoma večja mesta pokupila največ zadolžnic svobode. Značilno je, da so mnoga mesta na jugu, ki so bila hladna pri prvem in drugem posojilu, sedaj zelo skrbna.

SOCIALISTIČNI OBČINSKI SVETOVALCI ZA TRETJE POSOJILO SVOBODE.

New York, N. Y. — Sedem socialističnih občinskih svetovalcev je glasovalo za rezolucijo, ki priporoča nakup zadolžnic tretjega posojila svobode.

BIGAMIST MORA ŠE NADALJE DELATI POKORO V JEČI.

Harrisburg, Pa. — Theodore Kharas [illegible] osem mesecev pokore v [illegible] ker je imel dve živi [illegible]. Prosil je za pomiloščenje in [illegible] se je že hotel usmiliti [illegible] je prejel od prve žene [illegible] Kharas vedel, da [illegible] živi, ko se je [illegible] Governor je odložil pomiloščenje [illegible] da uvede preiskavo.

VREME.

Danes [illegible] v Illinoisu Mi[illegible] Wisconsinu; [illegible] v Illinoisu. Solnčni vzhod ob 6:17 a. m.; solnčni zahod ob 7:25 p. m.

Ameriške potapljače onkraj Atlantika.

DALJNO POT SO IZVRŠILE POZIMI IN V VIHARJIH.

Nevarno potovanje je končalo brez nezgode.

Washington, D. C. — Ameriške potapljače, ki so bile prvotno določene za bojevanje v domačih vodah, so sredi zimskih viharjev križale Atlantiški ocean, da pomagajo v boju proti nemškim potapljačam. Zdaj pomagajo zavezniškemu brodovju, kot jih podpirajo ameriški razruševalci in ameriški mornariški letalci, in so tam že nekaj mesecev.

Prva potapljača je odplula v začetku zime.

Detajlov o potovanju se ne more povedati, ker bi take informacije služile sovražniku. Na potovanju ni bilo nezgode in to dejstvo govori, da so ameriške potapljače kos svoji nalogi.

Sredi decembra so odplule druge potapljače. Ko so bile že na potu, jih je zajel vihar, ki je drvil s hitrico sto milj na uro. Potapljače so se gugale, zibale, toda prestale so skušnjo, kot da so na morju potapljavčki, ki lahko smuknejo pod vodo, plavajo na nji, ali se pa zopet dvignejo v zrak, da sedejo drugod na vodo in se tako izognejo lovcu, ki preži nanje s puško. Poveljniki so podali poročilo o tej vožnji, ki pa ostane v mornariškem arhivu, dokler ne bo vojna končana. To je samoposebica. Vsaka beseda, ki bi prišla v javnost, bi služila le sovražniku.

Pove se lahko le toliko, da je silni vihar večkrat razdružil brodovje potapljač in matemih ladij, toda vse potapljače so točno dospele na določeno mesto.

GRŠKA DOBI $44,000,000 POSOJILA.

Washington, D. C. — Grčija dobi $44,000,000 posojila, kakor hitro grški parlament pooblasti svojo vlado, da ga najame.

Kredit je bil aranžiran v Parizu po Oscar T. Crosbyju, pomožnemu zakladniku na medzavezniškem posvetovanju.

Grčija je zadnja država na strani zaveznikov, ki dobi posojilo od Združenih držav. Rumunski je bilo že pred več meseci dovoljenih $6,666,000 kredita, $5,000,000,000 je imelo biti izplačanih po Rusiji. Vsled padca Kerenskijeve vlade ni bil denar izročen, ampak je bil vrnen zakladništvu. Položaj na rumunski fronti je sedaj tak, da o tem posojilu še ni izrečena zadnja beseda.

POTRESNI SUNKI V WASHINGTONU.

Washington, D. C. — V mestu so občutili lahke ponavljajoče potresne sunke skozi tri minute, ki so učinkovali, kakor če ki po ulicah drdral izredno težak tovorni avtomobil.

Poročila iz bližnjih virginijskih mest pripovedujejo, da so najbolj močne sunke čutili v južni smeri od glavnega mesta. Seismograf na vseučiliščnem observatoriju v Georgetownu izkazuje, da je bil potres zelo šibek in da je imel središče dve sto milj od observatorija.

To so bili prvi potresni sunki, ki so jih čutili v Washingtonu, odkar je silni potres pretresel Charleston, S. C.

BRIVCI ZAHTEVAJO BOLJŠE MEZDE.

Chicago, Ill. — Brivski pomočniki zahtevajo deveturni delavnik in en dolar zvišanja tedenske mezde. Brivski mojstri so povišali ceno za striženje las in brijenje, niso pa pri volji povišati mezdo pomočnikom in skrajšati delovni čas.

Pomočniki zahtevajo odgovor do 1. maja. Če mojstri do določenega dne ne odgovore povoljno na zahteve, bodo pomočniki zastavkali.

Kongres priznal delavcem pravico do stavke.

JOE CANNON NI DOSEGEL SVOJEGA CILJA.

Kongresniki so se z ogromno večino izrekli za Lunnov predlog.

Washington, D. C. — Nihče ne more strokovno organiziranemu delavstvu očitati, da ne stori vsega, kar je v njegovi moči, da konča vojna z uspehom za Združene države in njene zaveznike. Kjerkoli je mogoče, izravna strokovno organizirano delavstvo svoje spore s podjetniki brez stavke. Če pride do stavke, so vedno krivi trmoglavi podjetniki, ki vztrajajo pri tem, da so v tovarni absolutni gospodarji in da morajo delavci delati v takih razmerah in za tako mezdo, kot določijo podjetniki.

Kljub temu dejstvu se je potrudil kongresnik Joe Cannon iz Illinoisa, da vzame delavcem pravico do stavke. Seveda ni tega naravnost povedal, ampak je dejal, da ima njegov dodatni predlog namen poloviti člane I. W. Wň in zabraniti agitacijo tej organizaciji med delavstvom.

Pri glasovanju v kongresni zbornici je le 38 kongresnikov glasovalo proti Lunnovemu dodatnemu predlogu, ki je vzel vso ostrost Cannonovemu predlogu. Da je stvar tako končala, so povzročili kongresniki Keating, Nolan, Lunn in drugi, ki so se krepko potegnili za pravice delavstva in dokazali zbornici, da ima dodatni predlog Joe Cannona namen prepovedati stavke delavcem, če zastavkajo, da si izboljšajo svoje življenske razmere.

Kongresnik Morgan, član justičnega odseka, ni hotel sprejeti dodatnega predloga. Dejal je, da dodatni predlog spravlja na dan vprašanja, ki niso v predlogi.

Mr. Morgan je dejal, da glasuje za vsako zakonsko predlogo, ki kaznuje ljudi, če uničujejo vojni material ali ovirajo vojno delo, toda nadaljeval je: "Nisem pri volji glasovati za 'zarotniško' odredbo, ki se jo lahko tako tolmači, da ovira prave pravice delavstva, ki so sedaj splošno priznane. Ne verjamem, da bi zarotniška pravila, ki so veljavna za delavce v splošnem, ne da bi bila pravilno zavarovana od vseh strani, pomagala naši armadi in mornarici, ali da bi pojačala našo narodno moč v uri nevarnosti."

Kljub protestu je bil dodatni predlog sprejet. Vstal je kongresnik Lunn in predlagal, da dodatni predlog ni veljaven za delavce, ki so zastavkali, da si izboljšajo svoje življenske razmere. Mr. Webb, predsednik justičnega odseka, je ugovarjal predlogu, da se ne sprejme v predlogo, češ, da v predlogi ni govora o delavski mezdi in delovnih urah. Mnogi kongresniki so podpirali dodatni predlog Lunna in zahtevali so glasovanje po imenih. Dve sto dva in sedem leset kongresnikov je glasovalo za Lunnov predlog, proti Lunnovemu predlogu je glasovalo le osem in trideset kongresnikov.

PRVA LADJA ZAPUSTILA SOO

Sault Ste. Marie, Mich. — Vladni parnik "Clover" je zapustil Soo in odplul po reki nizdol. Bila je prva ladja, ki je zapustila prezimovališče.

Vzhodni veter je zlomil led v pristanu. Voda je zdaj odprta do nasipa jezera Hay. V Detourju ni ledu.

Iz Whitefisha poročajo, da je vzhodni veter pognal led iz pristana, toda zapadni veter ga je prignal zopet nazaj, zlomljenega v drobce.

LETALEC PONESREČIL.

Dallas, Tex. — Letalski vajenec John Shinger iz Greeleyja, Col., je bil na mestu ubit, ko sta letali udarili skupaj 500 čevljev nad zemeljsko površino.

Letalski vajenec, Earl Lyon, ki je vodil letalo, ki se je zaletelo v Insingerjevo letalo, je dobil lahke poškodbe. Letali sta v razvalinah.

Gibanje brzojavnih uslužbencev za organizacijo.

KOMPANIJE DELAJO OVIRE ORGANIZACIJI.

Delavski department obveščen o kompanijskih intrigah.

Chicago, Ill. — Organizacija trgovskih brzojavnih uradnikov, poznana pod imenom "Commercial Telegraphers Union of America", pričakuje, da se dne 28. aprila, ki je določen kot organizacijski dan, vpiše v organizacijo do dvajset tisoč uslužbencev.

Odborniki organizacije se že zdaj pripravljajo na vse eventualnosti, ki lahko slede temu dnevu, na katerega izjavijo brzojavni uslužbenci, da ostanejo člani organizacije, ne oziraje se na to, kar izjavi sledi. Nekateri sodijo, ki skozi več let poznajo brzojavne družbe, da bodo izprle svoje uslužbence in tako ustavile brzojavni obrat.

Kljub temu, da visi grožnja kompanij nad uslužbenci kot Damoklejev meč, pristopajo uslužbenci vsled slabih delovnih razmer v velikem številu v organizacijo ne samo v Chicagu in New Yorku, ampak tudi v Seattlu, Sal. Lake Citju, Minneapolisu, Detroitu, Pittsburghu, Washingtonu Birminghamu, New Orleansu Jacksonvillu in v drugih važnih brzojavnih središčih.

Brzojavne kompanije in njih viši uradniki store vse, kar je v njih moči, da preprečijo gibanje uslužbencev za organizacijo. Mezdo povišujejo posameznikom, drugim grozé ,da jih odpuste iz službe. Predsednik Western Telegraph kompanije je pa šel tako daleč, da je apeliral na uslužbence; v tem apelu je primerjal organizirane uslužbence z ruskimi boljševiki.

Po poročilu S. I. Konenkampa, predsednika organizacije brzojavnih javnih uslužbencev, so kompanije že pričele odpuščati uslužbence v Jacksonvillu, Florida, in v Birminghamu, Alabama. Predsednik unije je poslal zaprisežene izjave delavskemu departmentu v Washington, D. C. Iz teh izjav je razvideti, da so višji uradniki Western Telegraph kompanije izprli osemindvajset brzojavnih uslužbencev štirinajst dni kasneje ko so pred vojaško oprostilno komisijo prisegli, da so neobhodno potrebni v brzojavni službi.

Po izjavi predsednika Konenkampa nameravajo kompanije s tako taktiko izzvati lokalne stavke, da lahko uničijo gibanje za organizacijo.

Na predsednikovo poročilo v Washington je delavski department zahteval natančno poročilo o izprtju v Birminghamu. Organizacija je odgovorila, da sedež nemirov ni v Birminghamu, ampak je v pisarni predsednika Western Union Telegraph kompanije v New Yorku, ki je odgovoren, da so bili uslužbenci odpuščeni.

Predsednik Konenkamp pravi da brzojavni uslužbenci spadajo pod jurisdikcijo delavskega odbora v delavskem departmentu, kateremu so podrejene vse vojne industrije. Odbor se je izrekel, tako je izjavil Taft, bivši predsednik Združenih držav, da ima vsak delavec pravico biti član delavske strokovne organizacije (unije) in da se ne sme nobenega delavca odpustiti radi delavnosti za unijo. Ta izjava ohrabruje brzojavne uslužbence da se ne boje kompanijskih groženj.

PARIŠKI APAČI V NEW YORKU.

New York, N. Y. — Državni pravdnik Swann ima pod ključem tri može in dve ženi, ki so bili prijeti pri preiskavi nemoralnih hiš. Med njimi se nahaja tudi mlada belgijska žena, ki je izpovedala, da operira sedaj v nemoralnih nišah petindvajset bivših pariških Apačev, ki niso za seneo boljši od svojih pariških tovarišev, radi katerih so ljudske nižine v Parizu tako razupite.

Nemške čete v ofenzivi v Flandriji.

Angleži osvojili izgubljeno postojanko.

Bitka v Pikardiji se razširja in že zavzema polovico zapadne fronte.

London, 10. apr. — Bitka v Picardy (okoliš reke Somme) se razširja proti jugu in severu. Nemci so včeraj premestili svojo ofenzivo na severni del fronte in napadli z velikimi silami v zapadni Flandriji (Belgija). Najhujši boji so bili severno od kanala La Bassee, kjer se nahajajo portugalske čete. Nemci so prodrli v portugalsko fronto, okupirali nekaj pozicij in potisnili Portugalce štiri milje nazaj; ker se portugalska črta naslanja na obeh bokih na Angleže, so biti tudi zadnji prisiljeni umakniti se na obeh straneh s Portugalci vred do gotove meje.

Včeraj popoldne in ponoči so Angleži naglo organizirali velik protinapad in vrgli Nemce nazaj na večjem delu bojne črte.

O tem zmagovitem boju poroča danes angleški vojni stan sledeče:

"Na fronti severno od kanala La Bassee so bili ponoči strahoviti boji. Naše čete drže črto ob rekama Lawe in Lys in se nahajajo v vročem spopadu s sovražnikom pri mostišču Estaires in Bas St. Maur. Givenchy, katerega so Nemci vzeli pri svojem prvem navalu, so čete naše 55. divizije reokupirale pri uspešnem protinapadu in ujele 750 mož. Danes zgodaj zjutraj so Nemci pričeli ljuto bombardirati naše pozicije vzhodno in severno od Armentieresa do kanala Ypres-Comines; bitka se razširja proti južnemu koncu te fronte. — Na angleški fronti južno od Somme so bili včeraj le lokalni boji in položaj je nespremenjen".

Ponočno poročilo angleškega vojnega stana se glasi:

"Po hudem bombardiranju naših pozicij od kanala La Bassee do do Armentieresa so Nemci z velikimi silami napadli naše in portugalske čete, ki drže dotični kos črte. S pomočjo goste megle, ki nam je onemogočila opazovanje, se je sovražniku posrečilo doseči zavezniške pozicije v okolici Neuve Chapelle, Fauquisarta in farme Cardonerie; portugalske čete so se umaknile po hudem boju v središču in tem so morale slediti britiške čete na obeh bokih na črti ob reki Lys. Sovražnik je okupiral Givenchy, Richebourg-St. Vaast in Laventie. Poznejši sovražni napadi so bili odbiti. Ljuto bojevanje se nadaljuje na vsi omenjeni fronti. Južno od Arrasa so bili danes le lokalni boji".

Poročevalci javljajo z bojišča, da so Nemci napadli ob času goste megle. Angleži so pričakovali napada, toda vsled slabega vremenskega položaja niso mogli videti sovražnika, dokler ni prišel prav blizo. Napad je bil izvršen na dvanajst milj dolgi fronti in Portugalci, ki so zdaj prvič prišli v večjo bitko, so nosili glavno breme boja. Očividci pravijo, da so se portugalske čete junaško borile proti veliki premoči sovražnika in šele potem, ko ni bilo več mogoče vstrajati, so padle nazaj štiri milje in potegnile s seboj Angleže na obeh bokih. Nemško poveljništvo je vrglo v boj v tem okolišu svoje najboljše bataljone.

Laventie, ki so ga vzeli Nemci, se nahaja šest milj severno od La Bassee in okrog deset milj zapadno od Lille. Richebourg-St. Vaast leži južnozapadno od Leventija. Okoliš Neuve Chapella, kjer zdaj Nemci vodijo ofenzivo, je zgodovinski kraj v tej vojni. Angleži so ga vzeli Nemcem v svoji prvi veliki ofenzivi v Franciji.

Kljub temu pa, da so Nemci upognili portugalsko črto v omenjenem okolišu, je bojna črta v splošnem nedotaknjena. Angleži so takoj organizirali protinapade. Čim se je zjasnilo nebo in je izginila megla, je takoj pričela grmeti Haigova artilerija in Nemci so se morali ustaviti. Hudo deževje zadnjih dni je spremenilo večji del bojišča v jezero blata in večje infanterijske operacije so vsled tega sploh nemogoče, ako noče napadalec računati z velikimi žrtvami. Premikanje težke artilerije v tem slučaju je naravnost neizvedljiv problem. Angleška črta, ki je zdaj pod napadom, ni bila premaknjena že od leta 1916. in skozi dve leti je bilo tamkaj le lokalno bojevanje.

Francozi odbili vse napade.

Pariz, 10. apr. — Francoski vojni stan je poročal o polnoči sledeče: "Severno od Montdidiera je bila danes velika topniška bitka. Sovražna artilerija je silovito protinapadala naše pozicije na več krajih. V okolišu Hangard-en-Santerra je naš topniški ogenj preprečil nemški napad. Dalje smo odbili sovražne napade zapadno od Noyona in v okolici Riermonta. — Na levem bregu Oise so tudi bili topniški boji, toda ne tako vroči. Naše baterije so onemogočile koncetriranje Nemcev v okolišu Coucy-le-Chateau."

Podrobnejše vesti s francoske fronte ne omenjajo nič posebnega. Nemci so bili v pondeljek koreni to ustavljeni na pozicijah ob reki Olse, ki so jih pridobili za visoko in krvavo ceno. Organizirali so več nadaljnih napadov, ali ogenj francoskih topov jim je vselej zmešal račune.

V središču fronte, v okolišu Amiensa, je tudi ustavljeno vsako večje bojevanje.

Francoski avijatiki napadajo veliki nemški top.

Pariz, 10. apr. — Francoski letalci so našli skrivališče velikega nemškega kanona, ki meče granate v Pariz. Nahaja se v Crepy-en-Laonnisu, ob cesti, ki drži iz Le Fera v Laon, in sicer 72 milj od Pariza. Letalci so takoj začeli metati bombe na dotično mesto in veliki francoski topovi na fronti so dobili označeno točko pod svoj ogenj. Včeraj ni bil Pariz bombardiran.

Ameriški inženirji v bitki.

Z ameriško armado v Franciji, 10. apr. — Poročevalcu je zdaj dovoljeno omeniti podrobnosti furijoznih bojev, katerih so se udeležili ameriški inženirji pred tremi tedni, ko jih je pri delu na železnici zalotila nemška ofenziva v Picardy. Inženirji v družbi z Angleži in Kanadčani so bili oboroženi le s puškami in imeli so par strojnih pušk, toda nobene artilerije. Imeli pa so dovolj streliva in streljali so toliko časa v napadajoče nemške čete, da so mnoge puške postale nerabne vsled razgretja. Inženirji so tudi ustrelili nemške vohune, ki so prišli med nje v avtomobilu, oblečeni v uniformah angleških častnikov in jim zapovedali, da se morajo umakniti štiri kilometre. Američani so takoj slutili past in po kratki preiskavi so videli, da imajo v pesteh Nemce. V naslednjem hipu so jih ustrelili. — Števila ameriških inženirjev ni dovoljeno objaviti, ali bilo jih je tako malo, da se je čuditi, kako so se mogli vzdržati na bojni črti. Njihova pozicija je bila v okolišu St. Quentina, kjer so Nemci drugi dan svoje ofenzive vrgli nazaj 5. angleško armado pod vodstvom generala Gougha. Angleški častniki ne morejo prehvaliti hrabrosti, s katero se je odlikovala ta ameriška četica. Njihove izgube še niso uradno objavljene.

(Dalje na 3. str. 1. kol.)

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Izhaja dnevno razen nedelj in praznikov.

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) in Canada $3 na leto, $1.50 za pol leta in 75c za tri mesece; Chicago in inozemstvo $4.50 na leto, $2.25 za pol leta, $1.13 za tri mesece.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:
"PROSVETA"
2657 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"
Organ of the Slovenic National Benefit Society.

Issued daily except Sunday and Holidays.

Owned by the Slovenic National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada $3 per year; Chicago and foreign countries, $4.50 per year.

Address:
"PROSVETA"
2657 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

Telefon Lawndale 4635.

Datum v oklepaju n. pr. (Februarja 28-18) poleg vaših imena in naslova pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

KOLIKO ŠKODE JE POVZROČILO PRIVATNO NADZORSTVO NAD ŽELEZNIŠKIM OBRATOM.

Preden je vlada prevzela kontrolo nad železniškim obratom, je vladal na železnicah tak kaos, da je bilo še vprašanje časa, kedaj odpovedo železnice. Prišel je januar s hudimi snežnimi viharji, ki je kaos še povečal. Železniški tovorni kolodvori so bili naenkrat zabasani s tovornimi vozmi in železniški obrat se je nahajal v tako žalostnem stanju, da so tovorni vlaki le komaj še rinili naprej in je bilo pričakovati katastrofe, če se je ne odvrne s pametnimi odrebami.

Železniški ravnatelj je šel takoj na delo, da napravi proste tire za tovorni promet in dobi več lokomotiv za prevažanje tovornega blaga. Odpravil je nepotrebne osobne vlake, ali pa znižal njih število. To je pomagalo, vendar pa ne tako daleč, da bi prišel tovorni promet v pravi tir. Treba je bilo ostrejše odredbe, da se odvrne katastrofa. To odredbo izdal mr. Garfield, kurivni upravitelj, v sporazumu z železniškim ravnateljem. Odredil je, da delo za pet dni preneha v industriji in da na desetih naslednjih pondeljkih počiva delo v industriji. Od teh pondeljkov so bili praznovani le trije.

John E. Williams, kurivni upravitelj za Illinois, je šel te dni v Washington, da predloži kurivni upravi poročilo, ki izkazuje, koliko škode so napravili ti dnevi industriji v Illinoisu. Poročilo so sestavili Samuel M. Hastings, Arthur B. Hall in D. F. Kelly. Poročilo seveda nima namena prikazati privatno kontrolo nad železnicami kot krivca, ki je povzročil škodo, kajti poročilo je bilo sestavljeno na željo "Trgovske zveze", "Podjetniške zveze" in drugih takih organizacij v Illinoisu, pri katerih velja privatna kontrola v industriji za vzor vseh vzorov v gospodarstvu in jim je najbolj zoperna reč, če vlada prevzame kontrolo nad katerikoli industrijo. Poročilo hoče dokazati, da vsaka prihranjena tona premoga stane $300, in tako zavesti ljudstvo na napačno pot, da ne spozna, da je privatna kontrola nad železniškim obratom povzročila to izgubo.

Da so sestavili poročilo, so tvrdkam razposlali vprašalne pole z različnimi vprašanji, da odgovore nanje. Na ta vprašanja je odgovorilo 678 tvrdk, da so prihranile 19,119.80 ton premoga v prvih petih dneh. 682 tvrdk je prihranilo na prvi pondeljek 4,130.89 ton premoga, na drugi pondeljek je imelo 680 tvrdk 3,952 ton neporabljenega premoga in na tretji pondeljek 644 tvrdk ni pokurilo 3,650.84 ton premoga. Skupna prihranitev znaša 30,853.53 ton premoga.

582 tvrdk ceni izgubo na delavskih mezdah za prvih pet dni na $1,164,445.51. Na prvi pondeljek ceni 582 tvrdk izgubo na delavski mezdi na $227,896.36, 571 tvrdk poroča, da je bilo drugi pondeljek izgubljenih na delavski mezdi $222,799.36, tretji pondeljek so izgubili delavci pri 589 tvrdkah $227,944.92 na mezdi.

Izguba v produkciji je še mnogo večja, kajti delavci vendar ne dobe polne vrednosti za blago. Podjetnik da delavcu le del vrednosti, ki jo reprezentira blago, drugo pa odtegne za obratne troške in dobiček.

Na vprašalne pole niso odgovorile vse tvrdke in dajejo sliko le o izgubi iz ene države in tistih tvrdk, ki so spolnile vprašalne pole. Če bi bile take pole razposlane vsem podjetnikom v Združenih državah, bi dobili približno pravo podobo o izgubi, ki jo je povzročila privatna kontrola nad železniškim obratom.

Če delavci zastavkajo le en dan, tedaj podjetniški listi takoj zakriče o izgubi na narodnem imetku, ki ga je povzročila stavka. Zato jih tudi sedaj vidimo, da govore le o tem, koliko izgube je napravila ena prihranjena tona premoga na narodnem imetku, kot da je imela kurivna uprava edini namen hraniti in hraniti s premogom, ko je izdala tozadevno odredbo za dneve in pondeljke brez kurjave v industrijalnih obratih.

To izgubo na narodnem imetku ni nihče drugi zakrivil kot zavoženo privatno nadzorstvo nad železnicami. Železniški obrat se je nahajal v takem stanju, da niso mogli več prevažati premoga v bližnja mesta. Rudarji so počivali, ker niso dobili praznih voz k rudnikom, v mestih so pa zmrzovali ljudje, ker je primanjkoval premog. In če je hotela kurivna uprava napraviti temu neredu konec, je bila prisiljena uvesti dneve in pondeljke brez kurjave v industriji. Znižala je konzum premoga v tovarnah in produkcijo blaga, da so lahko na železnicih prepeljali blago, ki je bilo izdelano v štirih do petih dneh v tednu.

Ta izguba na narodnem imetku dokazuje, da je bila živa potreba, da so prišle železnice pod državno kontrolo, da se ne obnovi več takšen kaos v železniškem obratu. Ravnotako važno je, da vlada razširi nadzorstvo na rudnike, mesno industrijo in druge industrije, ki so velevažne za uspešno nadaljevanje vojne.

Z.

ČASTNA ZASTAVA.

V včerajšnji izdaji "Prosvete" je dobil vsak naročnik častno zastavo tretjega posojila svobode.

Zakladniški department bo dal vsakemu mestu častno zastavo, ki proda toliko zadolžnic tretjega posojila svobode, kot jih je določenih za mesto. Ime vsakega mesta, ki si pridobi pravico do častne zastave, pride na častni imenik pod državno častno zastavo, ki bo vihrala v glavnem mestu države. Uspehi vsake države bodo zapisani na narodni častni zastavi, ki bo razvita v zakladniškem departmentu, da tam vihra trajno.

Kdor kupi zadolžnico tretjega posojila svobode, dobi znak s častno zastavo, na katerem bo zapisano njegovo ime, da ga razobesi v oknu.

Kaj so zadolžnice tretjega posojila svobode?

Vloga v Združenih državah. Obljuba, da bo kupcu vrnen vložen denar z obrestmi. Ta obljuba Združenih držav pomeni, da je denar najvarnejše naložen kot kjerkoli drugje na svetu.

Razlika med $100, ki jih imate doma in tistimi, ki jih imate naložene v zadolžnicah tretjega posojila svobode je tale: Če obdržite $100 doma, bo koncem leta tudi $100, če jih pa naložite v tretjem posojilu svobode, boste imeli zadolžnico za $100 in obresti.

Zakaj naj kupite zadolžnice svobode?

Naši sinovi in sinovi naših sosedov se bojujejo onkraj morja. Zmaga je precej odvisna od tega, če bodo pravilno preskrbljeni s topovi, municijo in drugimi potrebščinami, ki so važne za zmago. Njih povratek je odvisen od oskrbe za bojnimi črtami. Od nas je odvisno, da preskrbimo denar, da bodo vojaki na fronti preskrbljeni z vsem potrebnim. Oni žrtvujejo življenje za nas, za demokracijo in svobodo vsega sveta. Nas vprašajo, da posodimo denar vladi, da lahko vojake oskrbuje z vsemi potrebščinami. In naša dolžnost je, da se odzovemo temu vprašanju.

Rezultat zadnjih državnozborskih volitev v Španiji.

Poročila o notranjem gibanju v Španiji zadnje leto so bila polna nejasnosti. Poročali so nam o uporih, o revolucionarnem razpoloženju, o ministrskih krizah in drugih specijelnih boleznih španske monarhije. V vprašanju vojne so se razne politične frakcije in struje križale, toda kljub temu je Španija ohranila svojo nevtralnost do današnjega časa. Tudi v Španiji je na delu zloglasna nemška propaganda, toda kakih večjih koristi za Nemčijo v sedanji vojni ni dosegla.

Revolucionarji so bili zadnje leto večkrat zelo aktivni in vlada se je poslužila vseh sredstev, da je zadušila gibanje že v kali.

Pri zadnjih volitvah v parlament so konservativni elementi izšli ojačeni z nekoliko mandati, ki so jih pridobili na škodo liberalcev. Po zadnjih poročilih iz Španije so stranke in grupe v parlamentu razdeljene kot sledi: 99 Datovih konservativcev; 94 liberalnih demokratov; 35 Romanosovih liberalcev; 38 liberalcev drugih frakcij, večinoma Albisti; 25 Ciervavih konservativcev; 27 Mauristov; 15 republikancev; 8 reformistov; 6 socialistov; 35 regionalistov; 7 Jaimistov; 2 "rimska katoličana"; 21 drugih, ki so pristaši raznih manjših frakcij.

Te številke se v splošnem lahko vzamejo kot merilo moči posameznih strank v parlamentu, dasiravno niso popolne, vsaj kar se tiče manjših frakcij.

Razni specijelni interesi poslancev, struj in kast se v nekaterih slučajih zelo križajo, da je natančna razdelitev vsled posebnih španskih razmer praktično nemogoča.

Parlamentarne volitve v Španiji so vzbujale v inozemstvu precej pozornosti, posebno v evropskih državah. Če sodimo po rezultatu volitev, pridemo do zaključka, da so Španci bolj naklonjeni starim monarhističnim strankam, kot pa je izgledalo pred par meseci. Iz rezultata volitev tudi lahko sklepamo, da si Španci žele napredka kot država, so pa proti drastičnim državnim reformam v sedanjih časih; kljub vsej slabosti in pomanjkljivosti so s kraljem in za staro konstitucijo. Tako izgleda stvar navidezno. Pri tem pa lahko vzamemo v poštev stvari, iz katerih lahko sklepamo v popolnoma drugačnem smislu. V mnogih slučajih v zgodovini smo se imeli priliko prepričati, da so bile razmere popolnoma drugačne, kot so jih pa prikazovali rezultati volitev.

Konfuzija raznih političnih in drugih interesov, religiozna ekstaza, ljudska ignoranca, osebnosti in nad vsem tem neodkritosrčnost volilcev, so stvari, ki jih je treba jemati v poštev pri rezultatu španskih volitev v parlament. Neodkritosrčnih volilcev je mnogo v vseh državah, ki oddajo svoje glasove mnogokrat za stranko in kandidata, s katerim se prav nič ne strinjajo. Vsled tega rezultat volitev dostikrat ne predstavlja pravega ljudskega mnenja, posebno še če se volitve vrše pod pritisokm gotovih faktorjev, ki imajo na razpolago mogočna orožja za svoje boje, ki jih po večini zidajo na ignorantnejše volilce.

Tudi špansko ljudstvo zelo trpi vsled sedanje vojne, četudi ni Španija direktno zapletena vanjo; pomanjkanje živil, ki je bilo že večkrat podobno lakoti, je zelo občutno zadelo špansko prebivalstvo. Ljudstvo je imelo priliko naučiti se marsikaj iz te vojne in sedanjih političnih razmer v Evropi. Iz tega bi lahko delali zaključke, kaj je najboljše za Španijo v obstoječih svetovnih in lokalnih španskih razmerah. Če so to storili, potem bi seveda ne smelo biti govora o "ignorantnosti" volilcev.

Podkupovanje volilcev mora biti v Španiji zelo v navadi, če se pomisli, da so bili ob času zadnjih volitev vsepovsod nabiti letaki, ki so svarili tiste, ki kupujejo glasove in tiste, ki jih prodajajo, in jim grozili z občutnimi kaznimi. Te letake je izdala vlada. Poleg tega so še razni ministri in drugi državni uradniki izdajali na ljudstvo apele, v katerih so pripovedovali ljudem, da so volitve državljanska dolžnost ter se z njimi ne sme kupčevati z brezvestnimi političarji. Tudi časopisje je vodilo propagando v tem smislu. Nabiti so bili letaki, ki so apelirali na poštenost volilcev, češ, da tisti, ki proda svoj glas, ni nič boljši od onega, ki je pripravljen prodati svojega otroka. Toda kljub temu, pravijo španska poročila, da je bilo mnogo nemškega denarja na delu za germanofilske kandidate. Tudi se volilci v mnogih slučajih niso prav nič ozirali na razne oglase, kajti denar ima tudi v Španiji privlačno silo. Pri tem tudi ne smemo pozabiti, da Španci vedo, da ima parlament le malo vpliva na aktivnost španske vlade, vsled tega jim je nazadnje vseeno, kako se končajo volitve. To seveda ne velja v splošnem za ves narod, toda tako mnenje ima kljub temu svoje posledice. Če vzamemo v obzir vse te okoliščine, ostane prav malo podlage, na kateri bi lahko trdili, da so zadnje volitve ljudski izraz španskega naroda, dasiravno mnogi trdijo, da so zadnje volitve v mnogo večji meri izraz ljudske volje, kot kake prejšnje volitve. Dejansko imajo take trditve in sklicevanje na prejšnje volitve prav malo veljave, kajti v Španiji se vedno porajajo razne nove stranke in sekcije, ki se vedno menjajo. Ena se ustanovi in druga propade.

Skupina liberalnih demokratov, Romanosovih liberalcev in drugih liberalnih sekcij v novem parlamentu šteje 167 poslancev, ki so si pa sedaj veliko bolj nasprotne, kot leta 1916. Takrat je štela njihova skupina 235 poslancev in izredni časi so jo držali bolj trdno skupaj, kot pa sedaj, ko za skupnost menda ne vidijo več take potrebe. Konservativna stranka je imela v zadnjem parlamentu 94 poslancev in v sedanjem jih ima 99. Poleg teh je še 25 konservativcev Ciervove frakcije. Mauristov je bilo v zadnjem 16, v sedanjem je 27 poslancev. Tudi oni so konservativci, dasiravno nimajo nobene uradne zveze z oficijelno konservativno stranko. Republikanci so imeli v zadnjem parlamentu 19 sedežev, sedaj jih imajo še 15, kajti pri zadnjih volitvah so izgubili 4 mandate. Reformisti so imeli v prejšnjem 10 in sedaj imajo še 8 poslancev. Tudi oni so izgubili dva mandata. Napredovali pa so pri zadnjih volitvah socialisti za pet mandatov. V prejšnjem parlamentu so imeli samo enega zastopnika (sodrug Iglesias). Znamenje, da tudi v Španiji prodirajo socialistične ideje. Jaimisti so imeli v prejšnjem parlamentu 8 in v sedanjem imajo 7 poslancev. Regionalisti so napredovali od 13 na 35 poslancev. Po tem pregledu je razvidno, da so konservativne stranke in struje nekoliko napredovale, medtem ko so liberalne nazadovale z zastopstvom v parlamentu, za kar se morajo zahvaliti medsebojnemu boju, ki škoduje v prvi vrsti njim samim in koristi nasprotnim strankam. Po zadnjih volitvah so pričele nekatere liberalne sekcije delovati skupno za svoje interese in program. V vsaki krizi, ki bi nastala, imajo monarhistične stranke, med katere se šteje tudi liberalno-demokratična stranka in druge konservativne frakcije, veliko večino proti vsem radikalnim elementom.

Najznačilnejša stvar v pogledu španskih volitev je moralni poraz strank levice in to tem bolj, če se pomisli, da so pri volitvah nastopale vse stranke levice precej solidarno in je vladalo splošno mnenje, da bodo izšle iz volilnega boja kot zelo ojačena skupina. Njihovi načrti so za enkrat pokopani

Monarhistične stranke so izdale na volilne može manifest, v katerem so jim priporočale, naj branijo konštitucijo, tako kakoršna je, proti revolucionarnim strankam pa naj se postavijo v bran in jih kjerkoli mogoče porazijo. Monarhistične stranke so vse storile za poraz revolucionarjev. Razni germanofilski kandidatje so svoj boj naperili v prvi vrsti proti kandidatom revolucionarnih strank, kajti slednji se ves čas te vojne nagibajo s svojimi simpatijami na stran zaveznikov. Kandidatje s pronemško tendenco so nastopali v vseh konservativnih strankah; dasiravno nimajo zaznamovati velikih uspehov, so vendar igrali vlogo nekakega inštrumenta za poraz radikalnih struj. Med germanofili je obstajala bojazen, da bodo stranke levice pri volitvah dosegle velike uspehe, vsled tega so se poslužili sredstev, da preprečijo volitve ali jih vsaj odlo... Poskušali so organizirati generalno stavko pred volitvami, toda "Splošna delavska zveza" in socialisti so hitro spoznali, kaki interesi se skrivajo za tem gibanjem, ki bi v prvi vrsti v takih okoliščinah škodili revolucionarnim elementom. Če bi se pri... štrajk na predvečer volitev, bi bile volitve brškone odložene. Ta zvijača se ni posrečila. Zato so nemški vplivi poskušali napraviti ministrsko krizo ob enajsti uri in sodi se, da so bila mnoga torpedi... ranja španskih parnikov tisti čas v zvezi s to kampanjo. Tudi t... je bil namen s pomočjo velike mi... nistrske krize odložiti volitve vsled strahu, da dobe veliko moč radikalne stranke, ki so ob en... protinemške. No, volitve so pote... dokazale, da je bil strah pred sd... dinjenimi socialisti, republikanci in reormisti neopravičen. Mno... so mnenja, da so njihovih neuspe... hov veliko krive ruske razmere. Cele tedne je oknservativno časopisje agitiralo proti prej omenjeni kombinaciji in za orožje si je v... časopisje vzelo rusko revolucijo. Apelirali so na španski narod, naj ne posnema potov ruskega naroda, ki vodi v anarhijo in narodno propast, vsled tega naj podpira stari španski državni red. S vsem jim bojem so dosegli svoj cilj — poraz levice, ki zahteva temeljite državne reforme. Program levice je dober in vsebuje točke, ki bi... princesle španski državi mnoge k... risti in napredka, ki ga tako zelo potrebujejo za svoje razvijanje kot narod in država. Ampak kam... panja konservativcev je med... na volilce vendarle napravila vtis, da je boljši tak državni red, ki... krušnega imajo, kot ja negotovo... Poleg tega so pa tudi konserva... tivci obljubljali vsakojake re... forme.

Volilni boj v Madridu se je v... šil med absolutnimi reakcionarji in pristaši skrajne levice. Prvi so dobili pet sedežev izmed osmi... medtem se je pričakovalo, da j... bodo dobili pristaši levice ma... manj šest ali sedem. Centralni liberalci in konservativci so v m... dridskem volilnem boju stali s... strani in prepustili borbo Mau... stom, Ciervistom in Albistom... liberalcem. Te skupine so zna... kot monarhistična koalicija, ki... združila svoje moči proti najo... nejšim radikalcem, kot vodju r... publikancev Leroxu, vodju refo... mistov Melquiades Alvarezu... Pablo Iglesiasu, vodju socialistov... z vso brezobzirnostjo so monar... sti nastopili tudi proti Castrovi... du, uredniku lista "Republica... El Paris", senorju Besteoru, k... nu stavkovnega odbora, ki je... daj zaprt v cartagenskih ječah... drugim vplivnim radikalcem. L... roux in Alvarez sta propadla... edini člani levici, ki so zmagali... madridskih okrajih so Igles... Castrovido in Besteoro. Znači... je, da so bili vsi štirje člani sta... kovnega odbora izvoljeni v par... ment, Basteoro v Madridu, Ca... lero v Barceloni, Anguiano v V... lenciji in Saborite v Oviedi. P... zadnjih občinskih volitvah v M... dridu, proti koncu lanskega l... so bili vsi štirje izvoljeni v ob... ski svet, toda njihovi mandati... so bili priznani, ker so se nah... v zaporih, na kar je opirala ob... svojo naredbo, češ, da kot jetni... ne bodo mogli izvrševati sv... dolžnosti v občinskem svetu. D... daj govore, da jih bodo kma... spustili na svobodo. Pri zad... volitvah v parlament v Madr... se je opazilo, da je ljudstvo b... interesirano vanje, kot kedaj p... prej. Volišča so bila ves čas... posljena. Semintja so se dog... manjši izgredi, ki pa niso im... kakih važnejših posledic. Kl... par krajih se je množica poslu... stare španske taktike pri vol... da je razdejala in uničila m... z glasovnicami. V prejšnjih... je bilo to znamenje nezadov... stva vsled velikih goljufij pri... litvah. V tem oziru se je pri s... njih volitvah pokazalo precej... boljšanja. V Barceloni so re... nalisti dobili pet sedežev iz... sedmih. Senor Lerroux, ki je... tudi v Barceloni kandidat, je... padel. Radikalci so izvoljeni... že preje omenjeno, Cabellera... se sedaj nahaja v ječi in Ma... lino Dominga, ki spada v... skrajnih revolucionarjev, ka... mu je vlada že parkrat nalo... se vsled njegovega delovanja

...a ukor. Regionalisti so na predvečer volitev skoro izzvali krizo, ker so postavili protikandidata sedanjega Gimenu, sina mornariškega ministra. Regionalisti imajo dva ministra v sedanjem kabinetu, vsled tega se je ta njihov akt smatral za neprijazno dejanje in prišel je razpor med njimi in ministrom Gimenom. Grof de Romanones se je ponudil za posredovalca v tej krizi, ki je dosegel, da so regionalisti umaknili svojega kandidata.

Nekoliko pred volitvami je "Splošna delavska zveza" prvič v zgodovini njenega gibanja izdala na delavski razred apel, naj gine jejo in delujejo za socialistične, republikanske in reformatorske kandidate. Rezultat volitev pa je pokazal, da se delavstvo temu apelu ni odzvalo, kot bi bilo za španski proletariat potrebno.

Notranje španske razmere so svetovni javnosti bolj znane. Poročila, ki jih dobivamo semintja iz Španije, so večinoma nejasna, ker skrbi španska cenzura. Demokratični elementi imajo zelo težak boj, ker imajo reakcionarne sile še zelo veliko moč, ki je zidana na ignorantnosti španskega ljudstva, ki plava še v temi verskega fanatizma in klerikalizma. Predno se bo mogla masa ljudstva na deželi izobraziti na temelju demokratičnih principov, bo vzelo še zelo mnogo časa, če bo šel proces mirnim potom. Kadar pa bo moč ljudske stranke, ki bodo delovale za interese španskega ljudstva, tedaj bo tudi Španiji zasijala lepša bodočnost.

VESTI Z BOJIŠČA.

(Nadaljevanje iz prve strani)

Ameriške izgube: 2815 mož.

Washington, 10. apr. — Na pritisk predsednika Wilsona je vojni department včeraj objavil seznam ameriških izgub na bojišču zadnjih petih dni. Objavljenih je 447 imen. Izgube se delé: 18 ubitih v boju. 365 je težko in lahko ranjenih, ostali so pa umrli vsled bolezni.

V seznamu ubitih je tudi hrvatsko ime Jovo Vucelić.

Zadnji petek (5. aprila) je bilo največ izgub, namreč **124 ubitih** in ranjenih.

Kakor je znano, je vojni department pred šestimi dnevi suspendiral objavo izgub z opombo, da čaka na daljna pojasnila od vojnega tajnika, ki se mudi v Evropi. Bil je namreč majhen nesporazum, dali se bo vojni department še dalje bavil z objavljanjem izgub, ali pride to delo v področje generala Pershinga, ki bo pošiljal dnevna poročila direktno s fronte. Vsledtem je pa Wilson prejel mnogo protestov od sorodnikov v armadi se nahajajočih mož, ki so zahtevali, da se objavijo izgube. To je predsednika napotilo, da je naročil objavo zadržanih imen.

Vseh izgub, odkar je Amerika v vojni, je do danas 2815 mož. Tudi so všteti ubiti, umrli vsled bolezni, ranjeni in ujeti na suhem in morju. Ubitih v boju je do danes 91, umrlih vsled bolezni 839, izgubljenih na morju 237, skupaj 1167. Ranjenih je skupaj 1174. V nemškem ujetništvu 42.

VESTI IZ INOZEMSTVA.

VELIK VIHAR NA IRSKEM ZARADI PREDLOGE ZA KONSKRIPCIJO.

London, 10. apr. — Angleški parlament je včeraj dovolil vladi 299 glasovi proti 80, da predloži zakon za obvezno vojaško službo od 18. do 50. leta, ki se raztegne tudi na Irsko.

Irski poslanci brez razlike stranke so soglasno glasovali proti. Pozneje so v govorih in medklicih demonstrirali proti konskripciji na Irskem. V zbornici so bili slišali sledeči klici irskih poslancev: "Konskripcije na Irskem ne bo!", "Pridite k nam in nas vzemite!", "To je napoved vojne Irski!" itd. John Dillon, vodja irskih nacionalcev v parlamentu, je včeraj prejel resolucijo mesta Dublina, ki svari Anglijo pred pogubonosnim rezultatom vsakega poskusa za vsiljenje prisilne vojaške službe na Irskem." Resolucija grozi, da se bo sleherno mesto in vas na Irskem s silo postavilo v bran proti takemu "blasphemnemu sklepu".

Iz Dublina in drugih krajev prihajajo poročajo o velikem viharju ob jeze in protesta, ki je završel vsled predloga vlade, da se uvede obvezna vojaška služba na Irskem. Londonski listi se danes bavijo večjidel s tem vprašanjem in celo nemška ofenziva je stopila za trenotek v ozadje.

Lloyd George je včeraj popoldne dejal v svojem govoru, ko je bilo otvorjeno novo zasedanje parlamenta, da ima Irska svoje zastopnike v angleškem parlamentu, ki podpirajo vojni program Anglije in sprejela je vojno proti Nemčiji, vsled česar se ne more protiviti konskripciji. Obenem je izjavil George, da bo vlada predložila v najkrajšem času načrt za avtonomijo Irske, katerega je priporočila večina delegatov tozadevne irske konvencije.

Lloyd George je dalje rekel, da je prišla za zaveznike in še za Anglijo posebej najbolj kritična doba vojne. Sedanja bitka v Franciji bo morda trajala sedem do osem mesecev. Nemci so napadli z močjo 97 divizij in malo je manjkalo, da se ni zgodila katastrofa na bojišču. Odvrnile so jo rezerve, ki so pravočasno prihitele na fronto. Anglija ni še nikdar v svoji zgodovini tako hitro vrgla čez morsko ožino toliko armado, kakor jo je prve dni sedanje bitke na Francoskem. V angleški armadi in mornarici je skoraj 6,000.000 mož, ali to še ne zadostuje. Vsled tega je potrebno, da vlada vzame pod orožje vse moške od 18. do 50. leta, ki se lahko odtegnejo nujnemu delu; od 18. do 25. leta mora vsakdo pod orožje, kdor je le fizično sposoben. Mogoče bo treba vzeti može do 55. leta.

George je tudi omenil, da bo morda Amerika odločila sedanjo bitko v Franciji. Moč ameriških čet bodo Nemci kmalu začutili. Ameriške čete bodo v brigadah pomešane med zavezniške armade, ker jih še ni toliko, da bi operirale same zase kot enotna armada.

Bivši premier in vodja liberalcev Asquith je govoril za Georgom, toda afere z Irsko se je previdno ognil. Govoril je le "o resnem položaju" na bojišču in prečital pismo svojega sina, topniškega častnika, ki je pisal, da je bila njegova baterija v enoindvajsetih bitkah v dvanajstih dneh.

Kakor kaže razpoloženje v parlamentu, bo konskripcija na Irskem sprejeta.

Vesti iz Rusije.

Lenin grozi z vojno.

Moskva, 10. apr. — Kabinetni predsednik Lenin je dejal včeraj v javnem govoru, da bo Rusija morda še prisiljena napovedati vojno Japonski vsled izkrcanja čet v Vladivostoku.

"Nemci lezejo od juga," je rekel Lenin, "Japonci prihajajo od vzhoda v družbi Angležev in Francozi se gibljejo od murmanskega obrežja. Rusija je v obroču in morda se zgodi v kratkem času, mogoče v par dneh, pa bomo primorani napovedati vojno Japonski."

Lenin je tudi govoril o "resnih komplikacijah" z Anglijo in Francijo, ki po njegovem mnenju pomagata Japonski.

Nemški poslanik grof Mirbach pride v Moskvo še ta teden.

Nemci v Karkovu.

London, 10. apr. — Iz Moskve poročajo, da so nemške in ukrajinske čete okupirale Karkov, kjer je imel ukrajinski sovjet svoj sedež. Karkov je 400 milj južno od Moskve.

Izpraznitev ruskega teritorija.

Moskva, 10. apr. — V oddelkih zunanjih zadev izjavljajo, da bodo Nemci v kratkem izpraznili vse ozemlje, ki so ga zasedli pri zadnji invaziji in vrhutega še nekaj teritorija, ki so ga vzeli pred mirovnim pogajanjem.

Finska buržoazija v tajni zvezi z Nemčijo.

London, 10. apr. — Iz Petrograda poročajo, da obstoji med nemško in finsko buržoazno vlado tajna pogodba, po kateri ima Nemčija pravico držati svoje bojne ladje v finskih lukah. Oskar Toki, komisar finskih bolševikov, je izjavil v Petrogradu, da hoče Nemčija odrezati Rusijo od Baltiškega in Ledenega morja. 'Nemčija namerava dobiti kontrolo na Finskem, kaor je storila v Ukrajini,' je dejal Toki, "naskar hoče s pomočjo bele garde vzeti ruske luke ob Baltiškem in Arktičnem morju."

Nemške in buržoazne finske čete se bližajo Helsingforsu. Bolševiška rdeča garda se pogumno brani, toda sovražnik je v veliki premoči.

Ameriške vesti.

TRMOGLAV DUHOVEN.

Waukegan, Ill. — Father E. W. Gavin, katoliški župnik, se trdno drži vsega, kar je staro, in najbrže tudi ni naklonjen novotarijam. Nikakor se ni mogel sprijazniti z resnico, da je kazalec na uri pomaknjen za uro naprej.

Ko je zadnjo nedeljo bral mašo za odrašene, je prišlo k maši tudi precej otrok. Po dveh tednih je župnik prišel do prepričanja, da je najboljše zanj, če se ravna po uri, po kateri se ravnajo Waukegančanje, in naznanil je, da se tudi on ravna prihodnjo nedeljo po stalnem času, ki ga je določil kongres.

BOJ Z MEHIŠKIMI BANDITI.

Marathon, Tex. — Kapitan Bates poroča o boju med mehiškimi banditi in teksanskimi konjeniki. V boju sta padla dva bandita.

Kapitan Bates pravi v svojem poročilu, da sodi, da so banditje tvorili del čete, ki je ubila živinorejca William Stillwella v Alpinu.

Mehiški zvezni poveljnik v Guadelupu je dobil vest, da namerava banditje vpasti na ameriško ozemlje. Razpostavil in pomnožil je patrulje ob južnem bregu reke Rio Grande. Ta aktivnost je povzročila, da so pričele krožiti vesti, da se na jugu nahaja Vila z močno tolpo.

RAZSTRELBA V VOJAŠKEM TABORIŠČU.

Augusta, Ga. — V Camp Hancocku se je dogodila razstrelba v šotoru kompanije "F", sto tretjega ženijskega polka. Sedem vojakov je bilo ranjenih. Trije so dobili težke poškodbe, da so že drugi dan umrli.

ZAMOREC PRAVI, DA JE UBIL DVA POLICAJA.

Akron, O. — Henry Howard, zamorec, obtožen cestnega ropa in napada, je dejal v jezi, da je ubil policaja Costigana in Hunta v Akronu. Policaja sta bila ustreljena dne 10. januarja iz zasede. Sumili so Italijane, da so izvršili dvojen umor.

BOLNIŠKE STREŽNICE UBEŽALE STRELI.

Burlington, Ky. — Strela je udarila v visok dimnik Mary Fletscherjeve bolnišnice in odkrušila je precej opeke, ki je padla skozi okno v otroški oddelek. Trenotek preje je stala pri oknu skupina bolniških strežnic, ki je opazovala divjanje elemnetov. Sreča je bila, da so zapustile nevarno mesto, ko je padla opeka skozi okno v sobo.

ZAPOR NI JEČA, PRAVI JETNIČAR.

San Rafael, Cal. — A. P. Stancell, obsojen na deset let ječe v San Quentinu radi ropa, je prosil, da prištejejo k njegovi kazni štiri mesece, ki jih je presedel leta 1914 v zaporu v Los Angelesu. Jetničar James A. Johnston pravi, da zapor ni ječa in bo nastopil proti jetnikovi prošnji.

Stancell je bil paroliran leta 1913 in zopet aretiran leta 1914. Držali so ga štiri mesece v zaporu v Los Angelesu, preden so ga odposlali v ječo.

PO DVELETNEM ZASLEDOVANJU PRIJET IN OSUMLJEN ŠPIJONAŽE.

Columbus, O. — George T. Von Rottweilerju so agentje justičnega departmenta sledili dve leti, preden so ga prijeli. Rottweiler je podpredsednik kompanije, ki izdeluje bicikije in motorcikije. Bil je kapitan v ameriški armadi. Z njim so prijeli tudi Frank Newberta, ki je zanj delal.

Oba so obdržali na tehnično obtožbo, da oblasti dokažejo, da sta po pravilnem potu postala ameriška državljana. O obeh trdijo, da sta nemška podanika in da se ni sta registrirala kot sovražna državljana.

Rottweiler je bil aretiran par dni preje, preden je imel odpotovati v Washington, da postane kapitan v opremnem departmentu.

EKSPLOZIJA V RUDNIKU.

Hartford, Ark. — V rudniku Hartford Valley Fuel kompanije se je dogodila plinska razstrelba, ki je osmim rudarjem zaprla izhod iz rudnika. Rešil se je Robert Barr, solastnik rudnika, ki je precej opaljen. Eksplozija se je dogodila na dnu rudnika, ki je 180 čevljev pod zemeljsko površino.

39 TON SPRIDENIH ŽIVIL UNIČENIH.

Chicago, Ill. — Zvezni uradniki so zaplenili 39 ton spridenega živeža, ki je bil poslan iz Kalifornije v Chicago. Večinoma so bili slaniki, sardele in konzervirani paradižniki.

Uradniki so bili navzoči, dokler ni bil živež sežgan.

Lani je Sheppard, Strassheim kompanija prejela teh 39 ton živeža iz Kalifornije. Tvrdka ga ni hotela prevzeti.

Živilski nadzorniki so uvedli preiskavo in dognali, da so živila ležala sedem let v neki kalifornijski hladni shrambi, preden so bila odposlana v Chicago.

PAROBRODNE DRUŽBE IŠČEJO POMOČ.

Bloomington, Ill. — Parobrodniške družbe, katerih ladje plovejo po Mississippiju in sosednih rekah, priporočajo, da vlada prevzame parobrodne družbe po načinu, po katerem je prevzela železnice.

Kapitan Joseph Streckfus pravi, da parobrodne družbe niso napravile centa dobička v zadnjih treh letih pri prevažanju tovornega blaga.

Plovba po rekah se ni nič kaj razvila v zadnjih 60. letih Pri nakladanju in raskladanju so še vedno stare metode v veljavi, zato tudi ni napredka.

260,000 DELAVCEV SE JE PRIJAVILO ZA REZERVO.

Washington, D. C. — Ko so izdali poziv, da se delavci priglasijo kot prostovoljci za gradnjo ladij, so pričakovali, da se jih priglasi približno 250,000. Po sedanjih poročilih se je prijavilo 260,000 delavcev za rezervno armado in se še vedno prijavljajo.

Todejstvo dokazuje, kako nizki so očitki v velebizniških listih, ki najmanj enkrat v tednu ozmerjajo delavce, da so nelojalni.

RAD BI IZVEDEL.

za naslov svojega brata Alojza Zaplata, kateri se nahaja menda nekje v državi Kansas. Prosim cenjene rojake, če kdo ve za njegov naslov, da mi ga naznani ali pa naj se mi sam oglasi. Moj naslov je: Frank Zaplata, 5916 Wilsen Ave., Cleveland, Ohio.

Znižajte ceno življenskim potrebščinam.

Nova iznajdba moderne kemije je iznašla kemični sladkor kateri je 20 krat sladkejši. 12 oné je enako za 20 funtov navadnega sladkorja. Potrebujemo agente. Pošljite 25c v srebru in 15c v znamkah in mi vam bomo poslali 12 oné vzorce, s katerim lahko posladite toliko kave kot s 20 funti sladkorja. Pišite na naslov:
JOHN RICKVICH,
Box 401, Auburn, Wash.

NAPREDEK.

"Prosveta" piše za blagostanje ljudstva. Ako se strinjaš z njenimi idejami, podpiraj trgovce, ki oglašajo v Prosveti. V zalogi imam vse za vsakdanje potrebščine po zmerni ceni.
ANTON ZORNIK,
Kenmire, Pa.

Potrebujemo
20 mož za delo v raznih oddelkih in na dvorišču
35c do 37c na uro,
poseben bonus 3c na uro
STALNO DELO,
čas in pol za nadurno delo.
Standard Chemical Co.,
Canonsburg, Pa.

Slovenska Narodna Podporna Jednota

Ustanovljena 9. aprila 1904. Inkorp. 17. junija 1907 v drž. Illinois.

GLAVNI STAN: 2657—59 SO. LAWNDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

UPRAVNI ODBOR:
Predsednik: John Vegrič, box 290, La Salle, Ill.
I. Podpredsednik: J. Bratkovič, R. F. D. 4, box 68, Struer, Minn.
II. Podpredsednik: Jožef Kuhelj, 9469 Ewing Ave., So. Chicago, Ill.
Tajnik: John Verderbar, 2708 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
Blagajnik: Anton J. Terbovec, P. O. Box 1, Cleveland, Ill.
Zapisnikar: John Molek, 4008 W. 31st St., Chicago, Ill.

NADZORNI ODBOR:
Jože Ambrožič, 351 box, Canonsburg, Pa.
Paul Berger, 741 — 1st St., La Salle, Ill.
F. S. Taucher, 674 Ahsay Ave., Rocksprings, Wyo.

POROTNI ODBOR:
Anton Hrast, Gen. Del., Canonsburg, Pa.
Jože Radišek, box 432, Smithton, Pa.
Rudolf Pleteršek, 436 box, Bridgeville, Pa.
Jakob Miklavčič, L. Box 8, Willock, Pa.
M. Petrovich, 14815 Hale Ave., Collinwood, O.

URENDNIK "PROSVETE":
Jože Zavertnik.

VRHOVNI ZDRAVNIK:
F. J. Kern, M. D., 6202 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

VSE DENARNE ZADEVE IN STVARI, ki se tičejo gl. upravnega odbora in S. N. P. J. naj se pošiljajo na naslov:
JOHN VERDERBAR, 2657—59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

PRITOŽBE GLEDE GENERALNEGA POSLOVANJA se pošiljajo na naslov:
JOŽE AMBROŽIČ, Box 351, Canonsburg, Pa.

ZADEVE PREPIRLJIVE VERSTVE, ki ste jih rešili prvo in drugo instanco, se pošiljajo na naslov:
ANTON HRAST, Gen. Deliv., Canonsburg, Pa.

VSI DOPISI, razprave, članki, namenjeni tisku naj "Prosvete" se pošiljajo na naslov:
UREDNIŠTVO "PROSVETE", 2657—59 So. Lawndale Ave., Chicago, Illinois.

VSE UPRAVNIŠKE STVARI, naročnina, oglasi, se pošiljajo na naslov:
UPRAVNIŠTVO "PROSVETE", 2657—59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

V korespondenci s tajništvom S. N. P. J., uredništvom in upravništvom "Prosvete" ne rabite imena uradnikov, marveč napišite naslov, ki je tu naveden, ako želite, da bo vsaka stvar hitro rešena.

Seje glavnega upravnega odbora se vršije vsako prvo sredo in tretji četrtek v mesecu. Začetek ob osmi uri popoldne.

Dr. Koler
SLOVENSKI ZDRAVNIK
638 Penn Av., Pittsburgh, Pa.

Dr. Koler je najstarejši slovenski zdravnik, specijalist v Pittsburghu, ki ima 26 letno prakso v zdravljenju tajnih moških bolezni.

Zastrupljenje krvi zdravi z glasovitim 606, ki ga je izumel dr. Ehrlich. Ne bomo mogoče ali mazurke po telesu, v grlu, izpadanje las, bolečine v kosteh, gnojite in izbiljaj vam bo kri. Ne čakajte, kar da bolezen se zaleze.

Vse bolezni, ki prihajajo po vodnem potoku uzdravim po okrajšani metodi. Kakor hitro opazite, da vam ponehuje moška zmožnost, ne čakajte, temveč pridite in jaz vam jo bom zopet povrnil.

Sušenje cevi, ki vodi in mehurja uzdravim v kratkem času. Hydrocele ali vodna kila uzdravim v 48 urah in ozor brez operacije.

Bolezni mehurja, ki povzročijo bolečine v krilu in kolenu in vročih tudi pri spuščanju vode, uzdravim z gotovostjo.

Revmatizem, trganje, bolečine, otekline, hrbtenice, ukrelje in druge kožne bolezni, ki nastanejo vsled nečiste krvi, uzdravim v kratkem času in ni potrebno lekarni.

Uradne ure: V ponedeljkih, sredah in petkih od 9. zjutraj do 8. popoldne. V torkih, četrtkih in sobotah od 9. ure zjutraj do 8. ure zvečer.—Ob nedeljah pa do dveh popoldne.

Po pošti ne dobim. — Pridite osebno.
Ne pozabite imena in številke!
Zdravim samo moške osebe.

PROF. DR. MULLIN
ZDRAVNIK — SPECIJALIST
NA SLOVENCE
411—4th Avenue
(NA SPROTI POŠTE)
PITTSBURGH, PA.

ELEKTRIČNA PREGLEDBA Z X ŽARKI.

Stari in skušeni zdravnik, s 36 letno prakso. Zdravi uspešno in hitro vse bolezni, pluča, želodec, obisti, trganje, nervoznost, krvne bolezni, kakor tudi druge bolezni moških. Ozdravi vsako bolezen katero prevzame v svoje oskrbo. Uporablja najboljša evropska, ameriška in odstalih delov sveta zdravila. Nizka cena. Nasvet brezplačno. Točen pregled popolnoma zaman. Pri meni se zdravi veliko število Slovencev. Uradne ure od 9. zjutraj do 8. zvečer, ob nedeljah samo od 10. do 26 popoldne.

NORTH SIDE STATE BANK
ROCK SPRINGS, WYO.
IMA KAPITALA IN REZERVE $100,000.00
Je izredno pripravljen in opremljen za poslovanje s SLOVENCI, HRVATI, SLOVAKI in drugimi SLOVANI
Mi pošiljamo denar vašim prijateljem v stare domovine po najnižji ceni.
Plačujemo 4 odstotne obresti na hranilne vloge.
MOČNA, KONZERVATIVNA NAPREDNA INSTITUCIJA.

SEMENA

Obdelajte svoj še tako majhen vrt, imejte sočivje zase in prihranite denar.

Kupite naša izvrstna semena in imeli boste svoja izvrstna sočivja.

Za male vrtove nudimo 15 zavitkov raznih semen, po 15c za samo $1.75, mesto $2.25.

1. zavitek: vrtne peso ... 15c
2. " navadno ali posno solje ... 15c
3. " rdeče solje ... 15c
4. " korenje ... 15c
5. " dolge kumare ... 15c
6. " male kumarce ... 15c
7. " selena ... 15c
8. " bela ali rdeča repa ... 15c
9. " zelena solata ... 15c
10. " rumena ali bela čebula ... 15c
11. " bela ali rdeča redkev ... 15c
12. " zimska redkev ... 15c
13. " navadna repa ... 15c
14. " paradižniki ... 15c
15. " kavelji ... 15c

Skupaj ... $2.25
za samo $1.75.

Pišite nam po naš cenik, damo ga zastonj. Vse naročila izvršimo že isti dan, ko jih dobimo.

Pošljite money order ali aprov denar v priporočenem pismu, ako zahtevate, pošljemo C. O. D. Kanadskih znamk ne sprejemamo.

International SEED CO.
423 Fourth Ave., Pittsburgh, Pa.

VELIKA VAS

ROMAN

Francoski spisal EDGAR MONTEIL
Poslovenil F. K.

(Nadaljevanje)

Župan je v tem trenutku res mislil samo na svojo moč in da je od njega odvisno, neljube ljudi poslati v pregnanstvo. Bil je v zvezi s pariškimi bonapartisti in jim je pisal. . . Lahko ste gotovi naše zmage. Z duhovščino smo v soglasju, in ta prestopi takoj k nam, da bo le uvidela, da s kraljestvom ni nič. Pri novih volitvah bomo imeli odločno večino, če bi je pa ne imeli, potem pa pustimo republikanske poslance potovati v Novo Kaledonijo, kjer bodo našli svoje prijatelje. To pot gotovo zmagamo!"

"Če stane stvar denar," pravi Felibien, "ga bomo pa dali."

"Našega? Ne, sin moj," odvrne Chanet. "Če bomo rabili denar, ga bom že vedel dobiti; toda ne iz svojega žepa, ali iz moje banke."

"Sedaj se pravi delati proti rdečim."

"O, to je preprosto, spravimo razglase od leta 1851 in 1852 zopet v moč. S kakšnim veseljem bodem videl ničvredno sodrgo, Galtiera, Allarda, Crillona, vklenjene potovati v ječo, ti ne morem povedati!"

Med tem, ker še niso bili vklenjeni, so porabili republikanci prostost, da so delali za svojo stvar. Posebno Galtier je bil neutrudljiv, hodil je od vasi do vasi, od hiše do hiše in je opozarjal kmete na bližajoče se dogodke. Pravil jim je, da bo zbornica razpuščena, in da bodo izpostavljeni še nekaj mesecev preganjanju duhovščine.

"Pripravite se na vse", je rekel in ker je poznal značaj kmetov, jim je svetoval: "Ne dajte se pregovoriti, ostanite lepo mirni, obljubite, kar se zahteva od vas in vzemite glasovnice, katere vam bodo dajali, naj pridejo od katere strani že. Odgovorite duhovnikom na vse povoljno. Samo na dan volitve bodite oprezni, ne pokažite nikomur glasovnice, volitev je tajna, zato. . ."

In kmet je odgovoril: "Bodite brez skrbi, gospod Galtier, že naredim. . .!

XIX.

Priprave za boj.

Župnik Mingral je šel v Grenobl k škofu. Prišel je kmalu zopet nazaj, toda povedal ni nikomur, tudi kaplanu ne, kakšna povelja in navodila je dobil.

Tudi Slepčevi so bili zmernejši v govorih. Zdelo se je, kakor da bi nastopil v odprtem boju reakcijonarcev odmor, kakor da bi bili v dvomu o izidi volitev; vendar je bil ta navidezen mir samo dobro pripravljen manever. Junaki ministerstva, Brogia, Fourtou, Brunet in kakor so se že imenovali, so hoteli iti varno, predno se spuste na novo pustolovje, kar jih je stavilo moralično na stopnjo z Napoleonom III.

Te priprave in ta trenoten mir ni pomenjal nič dobrega.

"Bojim se, doživeli bomo največje lopovstvo tega stoletja," pravi Crillon.

"Še en drugi december."

"Tolpa, s katero imamo danes opraviti, je še slabša, kakor pa ona v decembru."

"So pač klerikalci, ti so vsega zmožni, njim so nemogoče reči mogoče."

"Toda ne bomo gledali mirno, naše orožje je pripravljeno."

"Bonapartisti so pa močnejši nego mi v Royboni."

"Ne gre se za Roybono samo, kjer smo seveda v manjšini, če se pa dvigne cela Dauphineja, kar ne bo izostalo, potem ne štejejo reakcijonarji v Royboni mnogo, kakor tudi drugje ne."

"Z bonapartisti bomo kmalu gotovi."

Crillon, ki je izvedel, da bisli Chanat poslati republikance v Novo Kaledonijo, vzklikne: "Lepo, ali preje obesim starega lisjaka na najvišjo topol, ki stoji ob cesti, prosim, povejte mu to, glejte, tako med palec in kazalec ga vzamem — in samo en pritisk, pa bo končal!"

Ko je izvedel Chanat ta govor, je prebledel in rekel:

"Da ti rdeči so sposobni izvršiti tak zločin."

Vprašal je Monestrela: "Ali se vam zdi, da so zmožni kaj takega?"

"O, gotovo! Če se jih sliši, kaj govore v klubu. . ."

"Prehiteti jih moramo."

"Kedaj pa mi bodete pokazali dokaze o posestvu gospoda Tenina, gospod župan?"

"Da, da, prihodnjič, pregledal še sam nisem papirjev, ki jih je prinesel s seboj. Kaj ne čeden mlad mož?"

"O, da, jako čeden: gospod župnik mi je povedal, da gre vsak dan k maši."

"Ne zamudi je nobeno jutro. Bil je tudi v samostanu, da je sporočil tukajšnjim bratom pozdrave bratov iz Vernousea, kateri so ga vzgojili."

"Slišal sem."

"Piše vsak dan vaši hčeri."

"Ali mu odgovarja Lucija?"

"Da, sem in tja."

"Tako, samo včasi?"

"No, en-ali dvakrat na teden, pisma so precej strastna."

"Nemogoče! Moja hči piše strastna pisma?!"

"Tako je, ona je grozno zaljubljena v njega, imenuje ga najlepšega moža na svetu."

"Res ne vem, ali je bilo prav, da sem dal dovoljenje," pravi Monestrel z glavo majaje, "moje žena pravi ne. če bi mi ne zagotovil župnik, da ni nikake nevarnosti pri tem, da lahko dovolim."

"Toda seveda ni nikake nevarnosti, kaj pa naj škoduje, če si malo pišeta?"

"Imate prav, gospod Chanat. Prosil bi vas pa vendar, da mi pokažete enkrat ta pisma."

"Imate pravico jih videti."

"Torej prinesite mi jih kmalu. Kedaj pa pregledava Teninove papirje."

"Določim Vam še čas. Sedaj sem tako preobložen s političnimi stvarmi. . ."

"Mislim, stvar stoji izvrstno?"

"O ne, kralja dobimo, župnik in Slepičevi trde, da bo Henrik V."

"Henrik V.!" vzklikne Chanat. "Potem dobimo zopet desetino in tlako!"

"Naši očetje so živeli s stlako in desetino," odvrne Monestrel, "ne uvidim, zakaj bi tudi mi ne mogli. Bil sem najstarejši v naši družini, dobil nisem ničesar, pa sem si vseeno opomogel sam."

"Da, vi ste bogat mož."

"O ne, imam samo majhno premoženje."

'Ljubi prijatelj, pred menoj, vašim starim notarjem že lahko priznate resnico."

"O, res nisem tako bogat, ali vi gospod župan ste za Galtirom najbogatejši v okraju.'

"Galtier in vedno zopet Galtier." vzklikne Chanat. "Kdaj bodete vendar prenehali metati mi vedno to ime v glavo?!"

"Nisem vedel, da vas to jezi," pravi Monestrel.

"Ne jezim se ravno radi tega, ali spominja me vedno, da se ta republikanec upa trditi, da dobi vašo hčer za ženo in da mene vstreli."

"Zagotovim vas, moj ljubi gospod Chanat, da moje hčere ne dobi, ne dam je Galtieru in če bi bil Krez."

"Tako je prav, vi hočete pobožnega moža, ki bo porok za srečo ljubeznjive Lucije."

"Da, hočem dobrega katoličana."

"Galtier je svobodomislec, ne pustil bi se poročiti v cerkvi."

"O. . .!"

"Ali dvomite o tem? Bil je vendar on, ki je pregovoril vašo hčer, da ni šla k velikonočni spovedi. Bila sta pri Crillovih skupaj. . "

"Saj res! Sedaj me spomnite na to. Tako je torej bilo!. . . Ali čudim se vendar, sedaj ko je naklonjena Teniu, pa se še vedno brani iti k spovedi. Moja žena naj se trudi kolikor hoče — vse zastonj. Zdi se mi — Lucija ne more trpeti župnika."

"Vidite, tako bo. Že večkrat sem rekel našemu župniku, naj ima kakega mladega kaplana."

"Kaplan Fourailloux je vendar mlad."

"Seveda, ali tega razumejo samo nekoliko starejše ženske in ga vedo ceniti. Kar je potrebno za naša mlada dekleta, to bi bil čeden, plavolas krotak dečko z dekliškim obrazom, ki bi izgledal kot napol svetnika. Naš rujavi medved Fourailloux je samo zmožen mlade in nežne leklice ostrašiti."

"O, duhovnik. . .!"

"Seveda, ali to ne zadostuje vedno. . Sicer pa ima duhovščina sedaj resnejše stvari."

"Mislite?"

"Da, njih življenje je sedaj na tehtnici."

"Res?"

"Če republikanci zmagajo, obesijo takoj vse".

"O, gospod Chanat, Vi verujete? Ne, saj to ni mogoče!"

"Moj ljubi Monestrel, republikanci so vsega zmožni."

"Da bi bili tega zmožni, to že verujem, ali ne bodo si upali postopati tako, kakor pri prvi revoluciji, ne, tega še ne upajo."

"Le računajte na njih človeška dejanja, na njih popustljivost! Saj hoče ta ničvredni Crillon obesiti mene, mene, župana Roybone!"

"O," pravi Monestrel, "gotovo se je samo šalil. Da pa hočejo nabasati puške, če pride kralj, to sem slišal sam od njih."

"Vidite, zato je pa bolje, da postavimo zopet cesarja na krmilo vlade."

"Gospod župnik ni tega mnenja."

"Toda jaz sem," vzklikne Chanat, "in če duhovščina le gane, ji da Napoleon takoj tako lekcijo, da jo bodo pomnili vse življenje. Za vraga, župnik. . . O, jaz sem njegov prijatelj, ali končno, če bodo pričeli preveč, potem. . Sedaj se bojujemo skupno proti republikancem, da se izognemo enkrat te kuge, potem bomo pa obračunali med seboj. Sedaj pa moramo nastopati složno proti republikancem. Tudi za vas bi bilo dobro, da jim ne zaupate preveč."

"O, saj jim ne, župnik pravi, da so vsi zreli za zapor ali na morišče."

Gospoda sta se ločila in Monestrel je šel v klub. Med potjo je srečal gospo pl. Slepič.

On jo pozdravi in ona ga ogovori: "Obiskujem svoje ubožce. Pomislite le, ubogi Biron si je zlomil nogo."

"O milostljiva gospa, vi ste tako dobra, angelj ste za naše uboge."

"O," odvrne gospa pl. Slepič ponižno, "jaz sem samo posredovalka med božjo previdnostjo in ljudmi, kajti, mislim, da je moj trud vspešen. Marsikaterega od teh ubogih zaslepljencev sem pripeljala na pravo pot. Videli bodete, gospod Monestrel, da bodo glasovali pri volitvah prav."

Ko je prišel Monestrel v klub, je rekel: "Ravnokar sem srečal gospo pl. Slepič, ona je usmiljena proti revnim iz hvaležnosti bodo ljudje glasovali, kakor ona hoče."

"Kdo pravi to?" vpraša Galtier.

"Ona sama, ravnotako mi je povedala."

Glej, glej, si misli Albert, usmiljenost te lepe dame ni nič drugega, kakor sredstvo, da dela z njim propagando za reakcijo!

Pozvedel je takoj za vse potrebne in bolne okraja, in je naročil svojemu slugi Francoisu, naj skrbi, da ne bodo trpeli ti ljudje pomanjkanja.

Kmalu je zapazila gospa pl. Slepič, da ji je potegnjena takorekoč deska izpod nog, bila je grozno jezna.

Nekega dne, ko je prišla ravno z brezvspešnega pota domu našla je doma kaplana Fourailloux ,ki jo je že pričakoval.

(Dalje sledi.)

Kraljica Dagmar.

Zgodovinski roman. Spisal Beneš Trebizsky.

TRETJI DEL.

DOMOVINI.

(Nadaljevanje.)

"Zlo — zlo — jasni vojvoda!"

Vladislav se je skoro smehljal.

"Ti jemlješ vse od lahke strani, gospod. . ."

"Gospod je lahko tukaj vsak trenotek. . . V njegovem spremstvu so Černini, Bavor Strakonicki, Krasikovski Ratmir. . ."

Ti trije rodovi so bili tedaj strah vseh privržencev dosedanjih razmer v čeških deželah.

Vojvoda Vladislav se je za trenotek zamislil.

V knežji sobi je zavladala mučna tišina.

Od tega trenotka je bilo odvisno vse.

"Zberite vojsko, kar morete — največjo. . . Koliko tisoč glav približno?"

"Do večera štiri tisoč!"

"V somraku se odpravimo na pot. . . S katere strani se bliža moj brat?"

"Z zapadne. . ."

"Od Zdic, jasni vojvoda!"

"Pripravimo mu druge Zdice. . ."

"Kje že more biti?"

"Ta trenotek nedaleč od Veltave. . ."

"Do somraka, moji zvesti. . ."

"Popolnoma se zanašaj na nas!"

In komaj so ti gospodje zapustili vojvodino sobo, je obstal na pragu mlad mož visoke rasti, v dolgem, skoro do peta segajočem močno nagubanem oblačilu črne barve. . . Na prsih se mu je lesketala zlata verižica z dragocenim križem. . . Po obliči tega obiskovalca je bil razlit izraz trdne volje, odločnosti in neomajljivega značaja — deloma zastrt z nadihom najprikupljivejše uljudnosti.

"Kakor bi te bil poklical, častiti oče!"

Knez je, pozdravivši prihajajočega, nagnignil, naj pride bližje.

"Nisem misli., gospod, da pridem tako prav!"

"Ali si že slišal?"

"Slišal, gospod. . ."

"In veš, kaj hočem storiti?"

"Ali smem soditi po gospodih, ki baš zapuščajo vojvodski grad.

"Motil bi se. . . Na videz pojdem proti Premislu, in pod plaščem noči se dogovoriva. . . Rad bi, da da bi zaradi mene ne tekla, niti kapljica češke krvi. . ."

Mladi mož v črnem nagubanem oblačilu z zlato verižico in dragocenim križem na prsih je molčal. Bil je to novoizvoljeni škof Danijel. Take bratovske ljubezni in tako iskrene odkritosrčnosti se pri vojvodi vendar le ni nadejal. Imel je priliko, spoznati ga natanko; neeno potezo njegovega značaja je v svoji duši občudoval; neenkrat ga je v svojem srcu blagoslavljal, a da bi mogla bratovska ljubezen zmagati nad bleskom in sijajem, s katerim je obsijana vladarjeva oseba, to so videli na Češkem samo enkrat.

Škof nekaj trenotkov ni mogel niti spregovoriti. Tako zelo so ga ganile Vladislavove besede.

"Vse ti odkritosrčno razodenem. . . Na Češkem je treba trdne roke, odločnosti, ki je vedno pripravljena, često tudi brezobzirne strogosti. . . In jaz se čutim slabotnega — res slabotnega . . . Mogoče je tega kriva tudi moja mladost, neizkušenost. . Češkim deželam je treba vladarja, ki bi umel vladati zdaj in zdaj tudi železom. . . Padli smo globoko — zelo globoko. . . Mogoče bi moje moči, če bi napel tudi vse, ne zadostovale, da bi prišli vsaj tja, kjer smo bili za let mojega očeta večnega spomina. . . Moj brat je izmed vseh Premislovcev za vojvodski prestol najsposobnejši. . ."

Škofu Danijelu so se pri teh kneževih besedah oči popolnoma skalile.

"Če bi mogel reči tudi jaz, gospod moj!"

"Ti — prečastiti oče?"

"In vendar je tvoj urad manjše breme. . ."

"Težje, neizmerno težje, svitli vojvoda! — In poleg tega mi ga še greni bleda zavist, ki s strupenim očesom išče na moji osebi najmanjšega madeža. . ."

"In so kaj našli?"

"Ne morejo. . ."

"Naj tedaj nadaljujejo v svojem krtovem delu!"

"Toda najdejo, svitli knez!"

"To bo laž. . ."

A ta laž ima krila, gospod; razprostre jih od obzorja do obzorja, in koliko je očij, ki vidijo skozi mreže, katere je napredla laž, in koliko je rok, ki znajo te mreže raztrgati?"

"Vem, da nekaterim ne ugajaš . . . Že prej so proti tebi snovali spletke. . . Da si ostal samo kaplan knežiča Vladislava, bi imel sveti mir. . . A njihova zavist prihaja od tod, da si škof . . Brat moj, častiti oče, ti bo najzanesljivejša opora. . . Prepričaš se. . In še prošnjo imam do tebe!"

"kaži, gospod. . ."

"Da me danes zvečer spremiš!"

"Vse storim iz srca rad. . ."

"Želim, da bi bil priča bratovske sprave. . ."

"Gospod moj, za vse to naj te blagoslovi Bog!"

"Še enkrat, prečastiti oče, brat moj te bo znal proti strupenim jezikom braniti najzvrstnejše."

Knez Vladislav je nato ostal sam.

Tekom ene ure je bila cela Praga prebrnjena iz svojega miru. Vojvodske Hradčane so bile podobne velikanski orožarni. . . In na vseh straneh je vladal hrup, da so ušesa izgubljala sluh. Takih slučajev so bili sicer v Pragi navajeni; toda izza letošnjega julija so se preveč navadili bremskrbnosti. Novega vojvodo so imeli za poroka trajnega miru. . In naenkrat pride po zimi nalik poletni nevihti novica, da prihaja proti Pragi Premisl Otokar z neštevilno vojsko in da pozove pred sodni stol tudi meščane, ki so se izneverili.

Le Vladislav je izmed vseh najmirnejši. Še smehlja se in komaj se briga za bojni hrup na gradu. Niti dočakati ne more, da se zopet snide z bratom, da si stisneta desnici, da se poljubita in vtrdita bratovsko ljubezen med seboj na vekov veke. . .

X

Istočasno, ko se je Premisl s svojo vojsko kake pol ure pod Zbraslavo prepeljal čez Veltavo, je tudi vojvoda Vladislav s precej znatno močjo zapuščal pražke brane. . . Knežja vojska se je pomikala proti jugozapadu v treh oddelkih. . . Megle so postajale vsak trenotek gostejše in gostejše, pota so bila zametena, zdaj in zdaj je zažvižgal oster veter, dvignil oblake snega in ga vrgel vojakom naravnost v oči, da so morali pohod za nekaj časa prekiniti. . .

Naenkrat je prednja straža obstala. Nekaj jezdecev je prikirjajalo, če je mogoče rabiti ta izraz, h knezu in ta trenutek so se na vseh straneh oglasili bojni rogovi.

Prednji straži obeh vojsk sta zadeli druga ob drugo, a niti ene pušice nista izstrelili druga proti drugi. . .

Minulo je še nekaj trenotkov, bojni rogovi so zatrobili vnovič, a nikakor k bitki. . .

Obe strani sta sklicevali svoje oddelke v eno samo četo. . Vetrovi so se obrnili proti polnoči, v Pragi so slišali donenje rogov popolnoma natanko, in zdelo se jim je, kakor da trobijo nebeški poslanci k poslednji sodbi. . . To noč ni nihče zatisnil očesa. Brane so bile zasedene z močnimi stražami, toda odprte, da bi mogli vojvodovi ljudje, če bi morali morebiti bežati, kar najhitrejše za vrtdbe. .

Nato je na obeh straneh zavladala tišina. Zdelo se je, da po noči nobeden ne mara začeti bitke.

Le straže se pomnožili, in žinkovski Krahulik, kateremu se to pot Černin ni mogel upirati, da bi ga ne pripojil plzenjski družini, je pozneje, če so pričeli govoriti o današnji noči, rekel: "Tedaj smo si stali nasproti, da bi bili drug drugemu lahko zadeli s kopjem na krzno. . . In vendar smo se držali. . ." In Tetrivek je s smehom pristavil: "Čisto dobro si tega nisi zapomnil. Krahulik. . . Tedaj ste drug v drugega dihali. . . Kaj ne veš?"

Za pol ure se je razgorel ves kraj v neštevilnih ognjih, ki so zaplapolali z najsvetejšim lokpa zaplapolali z najsvitlejšim žarom; njihov sij je s temno rdečim svitom prodri tudi goste megle. . Bližnje borovine so jim nudile drva, da bi se greli pri njih lahko več nočij. . .

Čisto na kraju vojvodskega tabora se je pomikalo več oseb, zavitih od glave do pete v plašče, da jih ni bilo mogoče spo[...] Šli so s počasnim korakom, [...] če ni spregovoril niti besedi[...] trenotek so obstali in se zag[...] li pred se. Mnogoštevilni ogn[...] s snegom pokrito okolico [...] svitljevali dovolj. . .

Že so bili pri sovražnik[...] stražah. . .

"Stoj — kdo je?"

Žinkovski Krahulik je tak[...] koč zagrmel.

Prihajajoči so govorili s p[...] jenim glasom; niti besedice [...] lo mogoče razumeti.

Toda Žinkovski Krahulik [...] zganil; njegova sulica je bila [...] merjena prihajajočim narav[...] v prsi. . .

Zagaljeni možje so zopet [...] govorili. . .

Krahulik je poklical nek[...] imen, pri najbližjem ogn[...] vstali kaki štirje oprode, šli [...] hajajočim naproti. Krahuli[...] sulica se je povesila v sneg, [...] ljeni so bili že med ognji, pr[...] terih je taborila Premislova [...] ska. Krahulik se je oziral za [...] mi, zmajeval z glavo in m[...] sam za se. "Vrag jim verj[...] Tudi zdaj še!" — In nato je [...] svoj kraguljski pogled v sv[...] nasprotnika, ki je s tovariše[...] ho nekaj govoril, kakor da [...] ganil, kdo je med zavitimi [...] mi, ki so se drznili med ne[...] telje. . .

"Svitli gospod, tu je k[...] poslanstvo!" je naznanjal [...] va Černinovec.

"Takoj sem gotov!"

Premisl je bil tudi, kako[...] se je pripravljal na pot. Na [...] je imel še vedno čelado in o[...] ku meč na priprostem jer[...] Toda predno je stopil iz k[...] naproti bratovim poslancem, [...] že obstali pred njim štirje [...] je, vsi popolnoma zagalj[...] svoje plašče.

Za trenotek ni nihče zin[...] besedice.

(Dalje prihodnjič.)

"PROSVETA" prinaša [...] vesti, [...] zanimive in lepe povesti vsak [...] samo eno sredstvo. Naročite se!

ZADNJE VESTI

NEMŠKI NAVAL PORAŽ[...]

Z britakimi silami v Fr[...] dne 10. aprila. — Nemci so [...] nes zjutraj navalili na britaš[...] stojanke proti severju med [...] mantiresom in Messinesom.

Nemci so se včeraj enkr[...] proti večeru zopet ugnezdili [...] zo Givenchyja, ali Britje [...] vselej z tako silo zakadili v[...] da so se morali umakniti. Pri [...] njem umikanju je ostalo [...] Nemcev kot vjetnikov v bri[...] rokah.

AMERIŠKE ČETE DOŠLE [...] POMOČ.

London, 10. aprila. — Bri[...] ka iz britskega glavnega [...] na Francoskem poroča Reu[...] vi agenciji, da so ameriške [...] prišle na pomoč na britsko [...] to. Poročevalec pravi, da [...] njih navzočnost kmalu pozn[...] bojni črti.

FRANCOZI SO VRGLI NE[...] BLIZO HANGARDA.

Pariz 10. aprila. — Nemš[...] te so sinoči z veliko silo na[...] francoske čete blizo Hangar[...] Santerra, Francozi so pa od[...] rili s protinapadom, da Nemci so pridobili niti pedi zemlje. [...] notako so ponesrečili vsi n[...] navali zapadno od Castela in [...] padno od Noyona.

Zapadno od Castela so [...] Nemci pognati Francoze iz [...] Dosegli niso najmanjšega u[...] in imeli so velike izgube.

TRIJE MEHIŠKI BANDIT[...] UBITI.

El Paso, Tex. — Sinoči so [...] ubiti trije mehiški banditje [...] zo Fort Hancocka, Tex., ko [...] merška četa streljala na [...] šene mehiške bandite, ki so [...] koračili mejo.

Mrtve bandite so naši v [...] movju blizo prehoda čez reko.

BRITSKA TORPEDOVKA [...] POGREZNILA.

London, 10. aprila. — V[...] kolizije se je pogreznil bri[...] razruševalec. Po poročilu [...] ralitete sodijo, da je [...] nilo.